

Sanayiciyi isyan ettiren tablo

Ticari kredi faiz oranları ne gerçekleşen enflasyon seviyesi ile ne de gelecek dönem enflasyon beklentileri ile alakasını hala kuramadı. Güncelin 25-26 puan üzerinde, piyasa katılımcıları ve MB tahmininin 40 puan üzerinde. İşletme kredilerinde durum daha da vahim.

RAKAMLARIN DİLİ

İBRAHİM EKİNCİ
ibrahim.ekinci@rbe.com.tr

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı **Seyit Ardic**'i isyan ettiren tablo sayfada. Ardic, TCMB Başkanı Fatih Karahan'ın da katıldığı son meclis toplantısında, finans sektörü büyürken sanayinin küçülmesinin endişe verici olduğunu belirterek, "Parasını faize yatıran rahat uyurken biz uykusuz geceler geçiriyoruz" demişti. Ardic, sanayicinin, Merkez Bankası'nın yılsonu enflasyon hedefinin iki katı faiz ödeyerek ayakta kalamayacağını da söylemişti.

Ardic, yüksek miktarlı mevduat sahiplerinin (kişiler, şirketler, kurumlar) şu sıralar %40 - 43 seviyelerinde seyreden mevduat faizlerinden memnun olduklarına işaret ederken, işin diğer tarafında ticari kredi faizlerinin durumu var. Oranlar Ardic'i haklı çıkarıyor. Son veri; ticari kredi faizleri mevcut enflasyonun 26 puan üzerinde. Yıl içinde 30 puanı gördüğü zamanlar da oldu. Gelecek dönem enflasyon hedef ve tahminlerini baz alırsak durum daha da vahim hale geliyor. Bugün kredi kullandıran bir bankanın, önümüzdeki dönem (kendi) enflasyon tahminini baz almakta

Ticari kredi faizleri normalleşmiyor

Tarih	Ticari kredi faiz oranı % (TCMB verisi)	Uygulanan en yüksek işletme kredisi faiz oranı % (TCMB)	Gerçekleşen enflasyon (%)	Piyasa katılımcıları 12 ay sonrası yıllık enflasyon beklentileri (%)	TCMB enflasyon tahminleri	Gerçekleşen enflasyonla fark (puan)	Hedef enflasyonla fark (puan)
Oca.23	14,38	49,90	57,68	30,44	% 38 (2024 yılı için)	-43,30	-23,62
Şub.23	14,21	49,90	55,18	30,75		-40,97	-23,79
Mar.23	15,22	49,90	50,51	31,63		-35,29	-22,78
Nis.23	14,73	49,00	43,68	31,02		-28,95	-23,27
May.23	15,37	50,00	39,59	29,84		-24,22	-22,63
Haz.23	14,95	60,00	38,21	30,65		-23,26	-23,05
Tem.23	24,42	50,00	47,83	33,21		-23,41	-13,58
Ağu.23	31,48	49,89	58,94	42,01		-27,46	-6,52
Eyl.23	40,87	65,28	61,53	44,94		-20,66	2,87
Eki.23	45,27	68,33	61,36	45,28		-16,09	7,27
Kas.23	51,19	72,82	61,98	43,94		-10,79	13,19
Ara.23	54,23	73,25	64,77	41,23		-10,54	30,23
Oca.24	54,21	69,00	64,86	39,09	% 24 (2025 yılı için)	-10,65	30,21
Şub.24	54,14	90,00	67,07	37,78		-12,93	30,14
Mar.24	62,77	97,50	68,50	36,70		-5,73	38,77
Nis.24	67,20	90,00	69,80	35,17		-2,60	43,20
May.24	64,25	90,00	75,45	33,21		-11,20	40,25
Haz.24	62,38	90,00	71,60	31,79		-9,22	38,38
Tem.24	61,84	90,00	61,78	30,02		0,06	37,84
Ağu.24	59,31	90,00	51,97	28,71		7,34	35,31
Eyl.24	57,81	93,00	49,38	27,49		8,43	33,81
Eki.24	59,57	94,22	48,58	27,44		10,99	35,57
Kas.24	59,78	88,00	47,09	27,20	% 16 (2026 yılı için)	12,69	35,78
Ara.24	59,63	89,00	44,38	27,07		15,25	35,63
Oca.25	62,19	88,00	42,12	25,38		20,07	46,19
Şub.25	55,25	91,60	39,05	25,26		16,20	39,25
Mar.25	55,20	94,50	38,10	24,55		17,10	39,20
Nis.25	62,63	94,50	37,86	25,56		24,77	46,63
May.25	64,13	95,00	35,41	25,06		28,72	48,13
Haz.25	61,02	95,00	35,05	24,56		25,97	45,02
Tem.25	58,71		33,52	23,39		25,19	42,71

olması olağandır ancak faiz oranları ile piyasa katılımcıları anketindeki beklentilerin de alakasını kurmak zor. TCMB, 2025 sonu için yüzde 24 altı enflasyon tahmininde bulunuyor. Faizler bunun ikikati seviyede! Diyelim şu sıralar kullandırılan bir kredinin dikkate alması gereken gelecek dönem enflasyon tahminlerinden bakarsak, belirttiğim gibi durum daha da vahim, fark 40 puanı buluyor.

Daha önceki dönem, Şimşek'in program başlamadan ve TCMB po-

litika faizini artırmaya başlamadan önce durum tersiydi. Ancak irrasyonel politikalarla çıkışta beklenen, faizlerin enflasyonun makul oranda üzerine gelmesiydi... 2024 yılı Temmuz ayında faiz seviyesi ile enflasyon seviyesi eşitlendi ve faizler rasyonele gereği enflasyonun üzerine çıktı... Ancak o çıkış tefritten ifrat seviyesine varmış gibi görünüyor. Faiz oluşumunda esas olan gelecek dönem enflasyonu olduğuna göre TCMB yıl başından itibaren hedef olarak yüzde 30'un

altında oranlar telaffuz etti. Enflasyon beklentileri anketlerine bakılırsa da oran yüzde 30'un altına çekildi... Fakat faiz seviyeleri bu beklentiye yansımaktan uzak kaldı.

TCMB'nin haftalık açıkladığı "ticari kredi faiz oranları (akım verisi)" diğer bazı kredi türlerinde olduğu gibi ticari kredilerde de doğru bir linkin henüz kurulmadığını düşünüyor. "İşletme kredilerinde" durum daha vahim. TCMB'nin "uygulanan en yüksek işletme faizi oranı" verisi şu sıralar %95'leri gösteriyor!

Fatih Karahan'dan ASO'YA ZİYARET

ASO Ağustos Ayı Meclis Toplantısı'nın konuğu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan oldu.
► *Haberin devamı 4'te*

MERKEZ BANKASI BAŞKANI KARAHAN'DAN ASO'YA ZİYARET

Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan, **Ankara Sanayi Odası'na (ASO)** ziyarette bulundu.

ANKARA (İHA) - **ASO** Ağustos Ayı Meclis Toplantısı'nın konuğu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan oldu. Toplantıda konuşan **ASO** Yönetim Kurulu Başkanı **Seyit Ardıç**, yüksek ticari kredi faiz oranları ve finansmana erişim başta olmak üzere sanayicilerin sorunlarını ve çözüm önerilerini dile getirdi. Merkez Bankası Başkanı Karahan da 'Para Politikası ve Makroekonomik Görünüm' başlıklı sunumunun ardından Ankara'lı sanayicilerin sorularını yanıtladı.

Toplantının açılışında konuşan **ASO** Başkanı **Seyit Ardıç**, güncel ekonomik gelişmeleri değerlendirdi. Ardıç, ABD Başkanı Trump'ın 1 Ağustos itibarıyla yürürlüğe koyduğu yeni tarifelerin küresel ticaret dengelerini yeniden şekillendireceğini söyledi. Azerbaycan ile Ermenistan arasında imzalanan barış anlaşmasıyla oluşturulan Zengezur Koridoru'nun da bölgesel dengeleri etkileyecek potansiyele sahip olduğuna dikkati çeken Ardıç, "Koridorun açılmasıyla birlikte ülkemiz Avrupa-Asya ticaret hattında transit merkez olma fırsatı yakalayabilecektir" açıklamasında bulundu.

"İHRACAT BEDELİNİN YÜZDE 35'İNİN MERKEZ BANKASI'NA SATMA ZORUNLULUĞU KALDIRILMALIDIR"

İhracat bedelinin yüzde 35'ini Merkez Bankası'na satma zorunluluğunun firmaları zorladığına dikkat çeken Ardıç, "Merkez Bankası'nda liraya çevir-

diğimiz parayla hammadde almak için tekrar döviz alıyoruz. Kur makasından dolayı kaybımız oluyor. Bu uygulama, özellikle de hammaddeyi büyük ölçüde dışa bağımlı olan sektörlerle ilave yük getiriyor. Bu uygulamanın sürdürülmesi gerekliyse, sektörlerin ithalata bağımlılık oranları dikkate alınarak sınıflandırma ve ayırıştırma modeli yapılabileceği kanaatindeyim" dedi.

"KONKORDATO SİSTEMİNDE YENİ DÜZENLEMENİN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNİ BEKLİYORUZ"

Konkordato sürecinin sadece borçlu firmayı değil, alacaklı firmaları da koruyacak şekilde düzenlenmesi gerektiğini söyleyen Ardıç, "**Organize Sanayi** Bölgelerinde faaliyet gösterip konkordato ilan eden firmaların **OSB**'lere olan elektrik ve su borçları da bu süreçte ödenmiyor. Bu maliyetleri bölgede faaliyet gösteren diğer firmalar finanse etmek durumunda kalıyor. Bu süreçle ilişkin hazırlanan yeni düzenlemenin tüm bu sorunlara çözüm olmasını ve en kısa sürede yürürlüğe girmesini bekliyoruz" diye konuştu.

KARAHAN'DAN 'PARA POLİTİKASI VE MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM' SUNUMU

Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan, sanayicilere 'Para Politikası ve Makroekonomik Görünüm' başlıklı bir sunum yaptı. Karahan, sunumunun ardından **ASO** Meclis üyelerinin sorularını yanıtladı. Reel sektörle güçlü bir iletişimleri olduğunu belirten Kara-

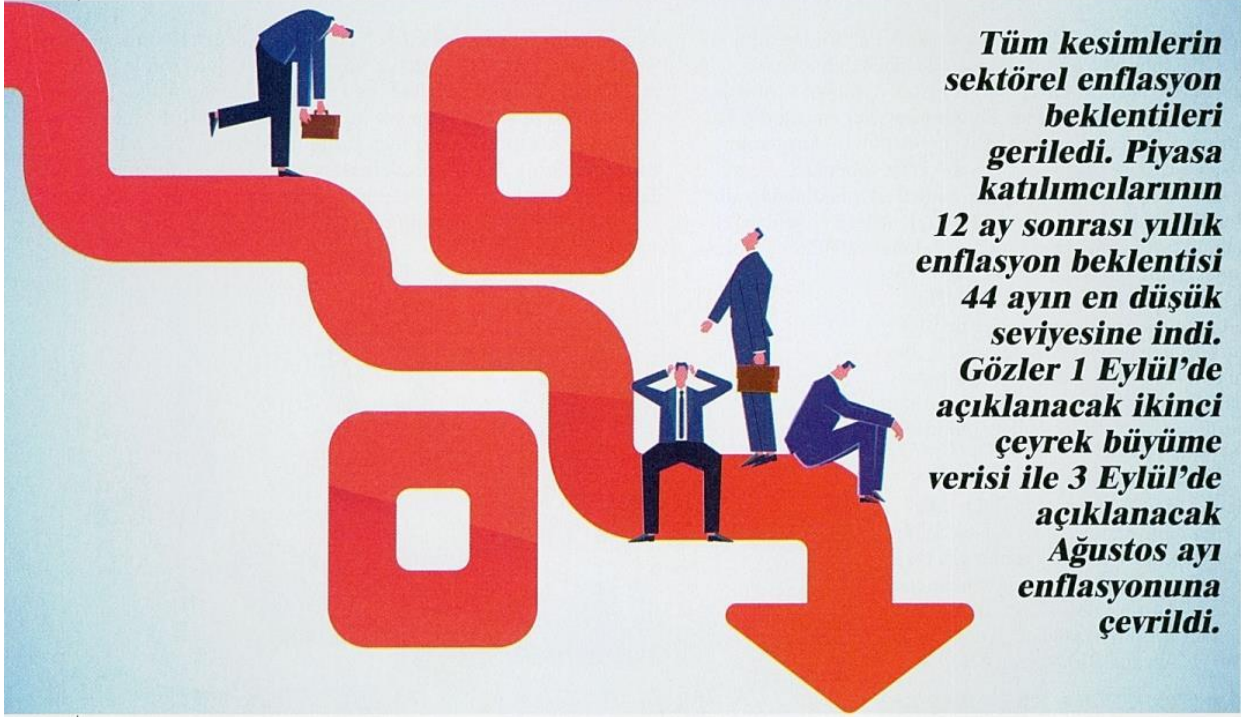
han, Ankara ve bölge illerinde 2025 yılında 310, son 5 yılda ise toplamda 2 bin 630 firma ile görüştiklerini söyledi. Karahan, bu görüşmelerden elde edilen bilgilerin hem para politikalarının şekillendirilmesinde hem de yapısal sorunlara ilişkin önerilerin ilgili kurumlara iletilmesinde kullanıldığını aktardı. Karahan, 2024 Haziran ayında başlayan dezenflasyon süreciyle enflasyonun yüzde 75 seviyesinden yüzde 33'e indiğini, yıl sonunda ise yüzde 29'un altında gerçekleşmesini beklediklerini ifade etti. Karahan, "Bu süreçte çeşitli şoklara maruz kaldık. Ama şokların enflasyon sürecini bozmasına izin vermedik, vermeyeceğiz" dedi.

Enflasyondaki düşüşün genele yayılarak devam ettiğini söyleyen Karahan, 2024 Mayıs ayından bu yana temel mallarda 36 puan, gıdada 42 puan düşüş kaydedildiğini, hizmet enflasyonunun ise 47 puan düşüşe rağmen yüzde 48,5 ile TÜFE'nin üzerinde gerçekleştiğine dikkat çekti. Karahan, kira ve eğitim harcamalarının hizmet enflasyonunu yukarı çektiğini vurguladı. Faiz indirimlerinin ancak enflasyon kontrol altındayken kalıcı olabildiğini belirten Karahan, politika faizinin kısa vadeli faizler üzerinde doğrudan etkili olduğunu ancak uzun vadeli kredi ve tahvil faizlerinin enflasyon beklentileri iyileştikçe gerilediğini söyledi.

PARA | HABER

Tüm kesimlerin sektörel enflasyon beklentileri geriledi. Piyasa katılımcılarının 12 ay sonrası yıllık enflasyon beklentisi 44 ayın en düşük seviyesine indi. Gözler 1 Eylül'de açıklanacak ikinci çeyrek büyüme verisi ile 3 Eylül'de açıklanacak Ağustos ayı enflasyonuna çevrildi.

44 ayın en düşüğü

HÜLYA GENÇ SERTKAYA

hulya.genc@paradergi.com.tr

TÜM kesimlerin 12 ay sonrası enflasyon beklentileri geriledi. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) açıkladığı verilere göre Ağustos'ta 12 ay sonrası yıllık enflasyon beklentileri bir önceki aya göre, piyasa katılımcıları için 0.6 puan azalarak yüzde 22.8, reel sektör için 1.3 puan azalarak yüzde 37.7, hançhalkı için 0.4 puan azalarak yüzde 54.1 oldu. Sektörel enflasyon beklentileri, piyasa katılımcıları, iktisadi yönelim anketi ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) iş birliğiyle yürütülen tüketici eğilim anketi ile finansal ve reel sektör uzmanlarının, imalat sanayi firmalarının ve hançhalkının 12 ay sonrası yıllık tüketici enflasyonu beklentilerinden derlendi. Ağustos'ta, piyasa katılımcılarının 12 ay sonrası enflasyon beklentileri son 44 ayın, reel sektörün 12 ay sonrası enflasyon beklentileri son 42 ayın en düşük seviyesini gördü. Haziran'da yüzde 52.99 olan hançhalklarının enflasyon beklentileri ise Temmuz'daki (yüzde 54.53) yükselişin ardından, Ağustos'ta yönünü aşağı çevirdi. Gelecek 12 aylık dönemde enflasyonun düşeceğini bekleyen hançhalkı oranı

bir önceki aya göre 1 puan artarak yüzde 27.6 seviyesinde gerçekleşti.

"DEZENFLASYONA DESTEK OLUYOR"

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda enflasyon beklentilerinin iyileştiğini vurgulayarak, iyileşme eğiliminin dezenflasyona destek olduğunu kaydetti. Şimşek, "Fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesi için programımızı kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz" ifadelerini kullandı.

Ankara Sanayi Odası'nın Ağustos ayı meclis toplantısında sunum yapan TCMB Başkanı Fatih Karahan ise, Temmuz'da aylık enflasyonun geçici olarak yükseldiğine işaret ederek, talepteki dengelenmenin enflasyondaki düşüşe katkı verdiğini belirtti.

Bu doğrultuda tüketici ve firmaların enflasyon beklentilerinin de gerileme eğilimine girdiğini söyledi. Karahan, dezenflasyon sürecinin devam ettiğini belirterek, enflasyonun yıl sonunda tahmin aralığının içinde kalmasını beklediklerinin altını çizdi.

VERİ AÇIKLANACAK

Bilindiği üzere Ağustos ayı enflasyon ve-

Prof. Dr. Mustafa YILDIRAN / Akdeniz Üniversitesi Öğretim Üyesi

“Enflasyonda dirençler arttı”

Enflasyon eğilimlerinde dirençlerin arttığı bir dönem yaşanıyor. Enflasyon raporundaki hedef değişmemekle birlikte enflasyonun yüzde 30 bandına doğru yukarı eğilimli bir hedef değişikliği görülüyor. Ağustos ayı enflasyonunun yüzde 2'nin altında gerçekleşmeyeceğini tahmin ediyorum. Özellikle petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar kurdaki kısmi artışlar ve firmaların finansal maliyetlerinin düşmemesi nedeniyle fiyatlar artmaya devam etme eğiliminde. Türkiye'deki enflasyonun aylık oranda yüzde 2 bandının altına düşmeyeceğini gösteriyor. Bu durum da yıl sonu enflasyonu tahminimizin yüzde 30 olarak

şekillenmesine neden oluyor. Ayrıca buğday başta olmak üzere gıda ürünlerinin düşük hasılatı nedeniyle gıda enflasyonu yükselme eğiliminde. Eylül'de okullar açılacağı için eğitimle ilgili gider harcamalarının artması da enflasyon düşüşünü engelleyecek. Yani enflasyonun hedefler doğrultusunda gerçekleşmesini engelleyen ciddi dirençler söz konusu. Ekonomiye güven konusunda kısmi bir olumlu gelişme görülüyor ve açıklanan güven endeksinde ortalama artış var. Sabit gelirli kesimin enflasyon karşısında alım gücünün olumsuz etkilenmesi, ekonomik güven endeksinde de etkiliyor. Ekonomik güveninin artması açısından olumlu sayılabilecek gelişme reel sektörün beklentilerinin olumlu yönde değişmesi görülüyor. Merkez Bankası'nın faiz indirimleri süreci bu beklentileri biraz daha değiştirebilir. Aynı zamanda jeopolitik risklerin yüksekliği belirsizliği tetiklediği için ekonomik güven üzerinde baskı yapıyor.

risi 3 Eylül'de açıklanacak. TÜİK verilerine göre tüketici fiyat endeksi (TÜFE) Temmuz'da aylık yüzde 2.06 artarken, yıllık enflasyonu bir önceki aya göre 1.53 puan azalışla yüzde 33.52 oldu. Piyasa katılımcıları anketinde, katılımcıların Ağustos ayı tüketici enflasyonu beklentisi yüzde 1.69 düzeyinde gerçekleşmişti. 3. Göz Danışmanlık CEO'su Hikmet Baydar, 2024 Ağustos'ta yüzde 2.47 olan TÜFE'nin, 2025 Ağustos'ta yüzde 1.60 civarında gelme ihtimalinin yüksek olduğunu kaydetti. Baydar, yıllık enflasyonun ise Ağustos'ta yüzde 32.65'e düşmesini beklediğini söyledi.

Ahlatıcı Portföy Genel Müdürü Tonguç Erbaş, Ağustos ayı enflasyon beklentisini aylık yüzde 1.60, yıllık yüzde 31.80 olarak ifade etti.

Atılım Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Doğan Cansızlar, Ağustos'ta enflasyonun yüzde 1.85-1.90 bandında olabileceğini, yıllık enflasyonun ise yüzde 32-33 bandına gerileyebileceğini dile getirdi.

PPK TOPLANTISI 11 EYLÜL'DE

Enflasyon verisinin ardından gözler TCMB'nin 11 Eylül'de gerçekleştireceği Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında olacak. 19 Haziran'daki PPK toplantısında

Hikmet Baydar

politika faizinde değişikliğe gitmeyen TCMB, 24 Temmuz'daki toplantıda politika faiz oranını yüzde 46'dan yüzde 43'e indirmişti. TCMB ayrıca, Merkez Bankası gecelik vadede borç verme faiz oranını yüzde 49'dan yüzde 46'ya, gecelik vadede borçlanma faiz oranını ise yüzde 44.5'ten yüzde 41.5'e çekmişti. TCMB'nin piyasa katılımcıları anketinde, katılımcıların önümüzdeki PPK toplantısı için politika faiz oranı beklentisi ise yüzde 40 olarak gerçekleşti.

Ekonomistlerin görüşleri de 11 Eylül'deki PPK toplantısında TCMB'nin faiz indirimine devam edeceği noktasında ağırlık kazanıyor. 3. Göz Danışmanlık CEO'su Hikmet Baydar, Mart başında TCMB politika faiziyle enflasyon arasındaki makasın 450 baz puan olduğuna dikkat çekerek, “Şimdi ise 948 baz puan var. Dolayısıyla faiz indirimlerinin 250-300 baz puan olarak devam etmesini ve enflasyonun 450 baz puan üzerine gelene kadar indirimlerin süreceğini düşünüyoruz” dedi.

Ahlatıcı Portföy Genel Müdürü Erbaş ise Eylül'de TCMB'den 300 baz puan faiz indirimi beklendiklerini dile getirerek, “Yıl sonuna kadar toplam 500 puan daha faiz indirimiyle birlikte toplam 800 puanlık alan olduğunu değerlendirdiklerini söyledi.

Ote yandan 2026-2028 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Programı'nda (OVP) da önümüzdeki günlerde açıklanması bekleniyor. OVP hazırlıkları, geçen hafta Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında toplanan Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nun (EKK) gündemindeydi. 29 Ağustos'ta gerçekleştirilen EKK sonrası yapılan açıklamada, toplantıda OVP çalışmalarında geline son durumun ele alındığı belirtildi. Temel

Sektörel enflasyon beklentileri geriledi

Tüm kesimlerin 12 ay sonrası yıllık enflasyon beklentileri, %	2025-08	2025-07	2024-08
Piyasa katılımcıları	22,84	23,39	28,71
Reel sektörün	37,70	39,00	53,80
Hane halkının	54,07	54,53	73,14

Kaynak: TCMB

PARA HABER

Prof. Dr. Murat ŞEKER / İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi

“TCMB, faiz indirimlerinde temkinli olacak”

Beklentiler enflasyona ilişkin bir gerileme yaşanacağı yönünde belirginleşiyor. Ancak bu tablo, hızlı bir gerilemeye işaret etmiyor.

Ağustos'ta aylık enflasyonun yüzde 2 bandında, yıl sonunda ise yüzde 30 düzeyinde gerçekleşmesini bekliyorum. Enflasyon beklentilerindeki iyileşmeyi güvence altına almak isteyen TCMB, sıkı para politikasını koruyacaktır. TCMB'nin enflasyonda kalıcı düzelmeye yaşanana kadar faiz indirimlerinde temkinli olacağını

düşünüyorum. Muhtemelen bu toplantıda faizleri sabit tutup bekleme pozisyonuna geçmesini bekliyorum. Hem iç hem dış piyasalarda talebin zayıflaması, enerji ve işgücü başta olmak üzere maliyetlerin yükselmesi ve belirsizliğin halen belli ölçüde hakim olması kapasite kullanım oranlarının düşmesine neden oluyor. Önümüzdeki bir iki ayın oranları bu durumun yönünün nereye evrileceğini gösterecektir. Hizmet ve perakende sektöründe görece iyimserlik hakim iken inşaat sektörü daha karamsar bir tablo çiziyor. Reel kesimdeki güven artışı ise sanayide düşük düzeyde de olsa bir toparlanmaya işaret ediyor. Genel olarak bakıldığında piyasalarda temkinli ve ılımlı bir güven ortamının olduğunu söyleyebiliriz.

politika hedefleri, makroekonomik tahminler ve bütçe büyüklüklerinin ayrıntılı olarak değerlendirildiği kaydedildi. Açıklamada, yeni OVP döneminde de enflasyonla mücadelenin kararlılıkla sürdürüleceği, mali disiplinden taviz verilmeyeceği vurgulandı.

BÜYÜME PERFORMANSI

Bu arada 1 Eylül'de Türkiye ekonomisinin 2025 yılı ikinci çeyrek büyüme performansı belli olacak. TÜİK verilerine göre, GSYH 2025 yılı birinci çeyrek ilk tahmini, zincirlenmiş hacim endeksi olarak yıllık yüzde 2 artış göstermişti. Ekonomist Baydar, piyasa katılımcıları anketine göre katılımcıların yıl sonu büyüme beklentisinin yüzde 2.9 olduğunu vurgulayarak, yabancıların da bu seviyede bir beklenti içerisinde olduğunu kaydetti. Baydar, “Beklentimiz ikinci çeyrek büyümenin, yüzde 2.6 seviyesinde olabileceği yönünde. Burada sanayi sektörü büyümesinin birinci çeyrekte yüzde 1.8 daralması nedeniyle ihtiyatlı tutumumuzu sürdürüyoruz” ifadelerini kullandı.

Ahlatıcı Portföy Genel Müdürü Erbaş, ikinci çeyrek büyüme tahminini yüzde 1 olarak açıkladı. Atılım Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Doğan Cansızlar da, ikinci çeyrekte

Tonguç Erbaş

yüzde 1 civarında büyüme beklentisinde. Cansızlar, özellikle sıkı para politikası ve yavaşlayan dış talep gibi faktörler dikkate alındığında, 2025 yılı genelinde büyümenin yüzde 3 civarında olabileceğini vurguladı.

İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Murat Şeker, yılın ikinci çeyreğinde yüzde 3-3.5 arası bir büyüme beklediğini dile getirdi.

Akdeniz Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa Yıldırım da, turizm ve ticari alandaki gelişmelerin büyüme olumlu etkileyeceğini vurgulayarak, ikinci çeyrek büyümesinin yüzde 3 ile yüzde 3.5 oranında gerçekleşebileceği görüşünde. Yıllık büyüme oranının da yüzde 4 üzerinde gerçekleşmesinin muhtemel olduğunu dile getiren Yıldırım, “Sanayinin ekonomiye katkısı sınırlı. Son çeyrekte faizlerin düşmesi ve kurdaki değişimle ihracatın artması büyüme teşvik edecektir. Ekonomide bütün değişkenleri olumsuz etkileyen faktör şu anda yüksek reel faiz ortamı görünüyor. Dolayısıyla TCMB'nin indirim sürecine girmesi ve kredi koşullarının reel sektör için olumlu bir şekilde değişmesi durumunda büyüme daha farklı etkilenecek. Aynı zamanda kamunun vergiyle ilgili düzenlemelerde esneklik yapması halinde büyümenin hızlanacağını tahmin edebiliriz. Ancak bütçe dengesinin bozulmaması için bu şe-

Güven endeksi hizmet ve perakende ticaret sektörlerinde arttı, inşaat sektöründe geriledi

Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksleri ve değişim oranları, Ağustos 2025

	Endeks	Aylık değ. (%)
Hizmet sektörü güven endeksi	111,1	1,1
Son 3 aylık dönemde iş durumu	109,6	0,0
Son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep	108,7	-0,2
Gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisi	115,0	3,4
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	108,8	0,8
Son 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar	117,7	-0,5
Mevcut mal stok seviyesi (1)	86,6	-4,3
Gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi	122,1	6,3
İnşaat sektörü güven endeksi	85,3	-4,0
Alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi	81,2	-1,6
Gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi	89,3	-6,2

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını gösteriyor.
Kaynak: TÜİK

Prof. Dr. Doğan CANSIZLAR / Atılım Üniversitesi Öğretim Üyesi

“Sıkı para politikasının sürdürülmesi çok kritik”

Sektörel enflasyon beklentilerinde gerileme eğilimi devam edebilir ancak bu durumun kalıcı olması için istikrarlı bir para politikası ve fiyat istikrarına odaklı ekonomi yönetimi şart. Sıkı para politikasının sürdürülmesi çok kritik. Petrol fiyatları, küresel gıda fiyatları veya jeopolitik risklerdeki olumsuz gelişmeler bu eğilimi terse çevirebilir.

Çekirdek enflasyon göstergelerinin düşüş eğilimine girmesi, bu beklentileri destekler. Hanehalkının sektörel

enflasyon beklentilerinde iyileşme sağlanması, yani daha düşük enflasyon beklentileri için hem ekonomik politikaların güven vermesi hem de günlük yaşamdaki gözlemlerinin iyileşmesi gerekir. Hanehalkının enflasyon beklentilerinde iyileşme için fiyatların gözle görülür şekilde düşmesi veya yavaşlaması, gelir artışı ile enflasyon uyumunun sağlanması, ekonomi yönetimine güvenin artması, kurdaki istikrar ile enflasyonla mücadelede tutarlılık ve öngörülebilirlik önemlidir. Eylül ayındaki PPK toplantısında faiz indirimi, TCMB'nin mevcut enflasyon görünümüne ve piyasa tepkilerine bağlı olarak şekillenecek. 250-300 baz puanlık bir indirim olabilir. Kademeli indirimlerle politika faiz oranının yıl sonunda yüzde 30 civarlarına gerilemesi muhtemel.

kilde bir değişim beklemek mümkün görünmüyor” dedi.

KAPASİTE KULLANIM ORANI GERİLEDİ

İmalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO) Ağustos'ta bir önceki aya göre 0.5 puan azalarak yüzde 73.6 seviyesinde gerçekleşti. TCMB, KKO verilerini imalat sanayinde faaliyet gösteren bin 832 iş yeri tarafından iktisadi yönelim anketine verilen yanıtların toplanarak değerlendirilmesinden elde etti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış KKO, bir önceki aya göre 0.7 puan azalarak yüzde 73.5 seviyesinde gerçekleşti. KKO, yatırım mallarında bir önceki aya göre 3 puan gerileyerek yüzde 68.1, ara mallarında değişmeyerek yüzde 74.7 oldu.

EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ ARTTI

Ekonomik güven endeksi Ağustos'ta 1.7 puan artışla 97.9 oldu. 0-200 aralığında değer alabilen ekonomik güven endeksinin 100'den küçük olması **genel ekonomik** duruma ilişkin kötümserliği gösteriyor. TÜİK verilerine göre son olarak Mart 2025'te 100.8 değeri ile iyimser bir tabloya işaret eden ekonomik güven endeksi, 5 aydır 100 değerinin altında yer alıyor.

TÜİK verilerine göre hizmet sektörü güven endeksi Ağustos'ta 1.1 puan artarak 111.1, perakende ticaret sektörü güven endeksi 0.8 puan artışla 108.8 oldu. 2025 Ağustos'ta inşaat sektörü güven endeksi ise yüzde 4 azalışla 85.3 düzeyinde gerçekleşti. Tüketici güven endeksi ise Ağustos'ta bir önceki aya göre yüzde 0.9 artışla 84.3 oldu.

2025 Ağustos'ta mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi (RKGE) bir önceki aya göre 1.7 puan artarak 100.6 seviyesinde gerçekleşti. TCMB verilerine göre mevsimsellikten arındırılmamış RKGE ise bir önceki aya göre 0.4 puan artarak 100.6 oldu.

TEMMUZ'DA DIŞ TİCARET AÇIĞI DARALDI

Temmuz'da genel ticaret sistemine göre ihracat yüzde 11 artışla 24 milyar 938 milyon dolar, ithalat yüzde 5.4 artışla 31 milyar 383 milyon dolar olurken, dış ticaret açığı yüzde 11.8 azalışla 6.4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. İhracatın ithalatı

karşılama oranı 4 puan artışla yüzde 79.5 oldu. TÜİK ile Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle genel ticaret sistemi kapsamında üretilen geçici dış ticaret verilerine göre, 2025 yılı Ocak-Temmuz döneminde ihracat yıllık yüzde 5.1 artarak 156 milyar 317 milyon dolar, ithalat yüzde 6.9 artarak 212 milyar 220 milyon dolar olarak gerçekleşti. Ocak-Temmuz döneminde dış ticaret açığı yüzde 12.2 artarak 49.8 milyar dolar 55.9 milyar dolara yükseldi.

Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, dış ticaret verilerine ilişkin yaptığı değerlendirmede ihracatın Temmuz'da Cumhuriyet tarihinin en yüksek aylık ihracat rekorunu kırdığını vurgulayarak, ihracatta büyük artış ve ithalat artış hızındaki yavaşlama neticesinde, Temmuz'da dış ticaret açığının son 9 ayın en düşük seviyesi olan 6.4 milyar dolara gerilediğini kaydetti. Bolat, artan mal ve hizmet ihracatıyla Temmuz ayında cari işlemler hesabında fazla verilmesinin beklendiğini kaydetti.

Söz dış ticaretten açılmışken Ağustos ayı dış ticaret verileri 3 Eylül'de Ticaret Bakanı Bolat ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe tarafından Sakarya'da açıklanacak.

İşsizlik oranı Temmuz'da yüzde 8'e geriledi

Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı Temmuz'da bir önceki aya göre 0.4 puan azalarak yüzde 8, işsiz sayısı 164 bin kişi azalarak 2 milyon 828 bin kişi oldu. TÜİK verilerine göre, mevsim etkisinden arındırılmış verilerle istihdam edilenlerin sayısı Temmuz'da bir önceki aya göre 18 bin kişi artarak 32 milyon 582 bin kişi, istihdam oranı ise aynı seviyede kalarak yüzde 49.1 düzeyinde gerçekleşti. İlgücü Temmuz'da bir önceki aya göre 146 bin kişi azalarak 35 milyon 410 bin kişi, işgücüne katılma oranı 0.3 puan azalarak yüzde 53.3 oldu. 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 0.9 puan azalarak yüzde 15 düzeyinde gerçekleşti. Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı Temmuz'da bir önceki aya göre 3.1 puan azalarak yüzde 29.6 oldu.

'HAB'IN YILDIZLARI

KAAN

HURKUS

HURJET

GOKBEY

ATAK

ALTAY

ANKARA Uzak ve Havacılık İhtisas **Organize Sanayi** Bölgesi (HAB) Müdürü Mehmet Nihat Yapıcı, bölgenin "savunma, uzay ve havacılığın vadisi" olduğunu belirtti. Yapıcı, HAB'ın 2015'te Savunma Sanayi Başkanlığı (SSB), Ankara Valiliği, **Ankara Sanayi Odası**'nın da (ASO) aralarında bulunduğu kuruluşların bir araya gelmesiyle oluşturulduğunu, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın OSB Uygulama Yönetmeliği'ne göre yönetildiğini söyledi. HAB'ın 7 bin 200 hektarlık alanda kurulduğu bilgisini paylaşan Yapıcı, "Büyüklüğümüz geçtiğimiz günlerde TUSAŞ'ın da aramıza katılmasıyla 9.5 milyon metrekareye ulaştı. STM ise yakın zamanda tamamen buraya taşınacak. Bünyemizde ayrıca HAVELSAN, ROKETSAN, BMC, ASELSAN Net gibi önemli şirketler de faaliyet gösteriyor. Bunun yanı sıra söz konusu firmaların alt yüklenicileri pozisyonundaki KOBİ'lerimiz de burada bulunuyor. Biz bir OSB olmaktan ziyade uzay ve havacılık ekosistemi oluşturmak, ihracatı ve firmaların uluslararası pazarlarda rekabet edebilirliğini artırmak istiyoruz. Bu kapsamda halihazırda 130 olan firma sayısını yakın vadede 360'a, 21 bin 500 olan istihdamı da 70 binlere çıkarmayı hedefliyoruz" diye konuştu. Yapıcı, HAB'da yer almanın belli kriterleri bulunduğuna dikkat çekerek, kuruluşta yüzde 60'lık payı olan SSB'nin koyduğu kriterler doğrultusunda tahsisleri gerçekleştirdiklerini bildirdi. Tahsis süreçlerine değinen Yapıcı, başvuruların ardından yönetim kurulunda firmaların değerlendirildiğini ve savunma sektöründeki bilginin projelerin altında iş yapan önemli firmalara HAB'da yer vermeyi hedeflediklerini ifade etti.

Mehmet Nihat Yapıcı

SAVUNMA, UZAY VE HAVACILIĞIN VADİSİ

Yapıcı, HAB'da yer almanın bazı avantajlarının bulunduğuna işaret ederek, şu değerlendirmede bulundu: "HAB, büyüme hedefi olan şirketlerin de ortak noktası. Firmalarımız vakıf şirketleri tarafından belirli standartlarda olduğundan doğal olarak tercih ediliyor. Bu anlamda bir ürünün 'HAB'da üretilmiştir' ibaresi ona değer katıyor. Biz firmamızın doğru ekosistem içinde sürdürülebilir şekilde büyümesi, kolay ve hızlı lojistik imkânlarına kavuşması, kendilerini geliştirebilecek ortamda faaliyet göstermeleri için çalışıyoruz." Teknoloji Geliştirme Bölgesi alanında da yazılım ve AR-GE faaliyetlerinin geliştirilmesini, OSB tarafında bunların üretime dönüştürülmesini amaçladıklarını vurgulayan Yapıcı, HAB'da çok sinerjik bir ortam olduğunu dile getirdi. Yapıcı, hem AR-GE konusunda üniversite-özel sektör iş birliği hem de üretimin nitelikli şekilde artırılması yönünde çalışmalar olduğunu belirterek, ekosistemin doğru kurgulanması adına "tam gaz" çalıştıklarını anlattı. Savunma sanayisini gökyüzündeki takım yıldızlarına benzeten Yapıcı, şunları kaydetti: "Bölgemize 'savunma, uzay ve havacılığın vadisi' diyebiliriz. Takım yıldızının birer parçası olan katılımcılarımız, birleşerek bugün hepimizin gururla takip ettiği KAAAN, HURJET, HURKUS, GOKBEY, ANKA-3, ATAK, ALTAY Tankı, deniz savunma sistemleri, uzay sistemleri ve haberleşme uyduları gibi diğer ürün ve platformları oluşturuyor. Bu platformların en küçük parçaları bile burada üretiliyor ve bunlar birleşip bölgemizden ihraç ediliyor veya Türk Silahlı Kuvvetleri'nin envanterine giriyor. Bunlar bizim için milli gurur kaynakları. Biz bu öz bilinç ve gururla çalışıyoruz." ■ Zeynep DUVAR/AA

13 Ankara Uzak ve Havacılık İhtisas **Organize Sanayi** Bölgesi (HAB) her geçen gün büyümeye devam ediyor. HAB Müdürü Mehmet Nihat Yapıcı, "Takım yıldızının birer parçası olan katılımcılarımız, birleşerek bugün hepimizin gururla takip ettiği KAAAN, HURJET, HURKUS, GOKBEY, ANKA-3, ATAK, ALTAY Tankı, deniz savunma sistemleri, uzay sistemleri ve haberleşme uyduları gibi diğer ürün ve platformları oluşturuyor" dedi.

HAB TÜRKİYE'NİN SAVUNMA EKOSİSTEMİNİ GÜÇLENDİRİYOR

Ankara Uzay ve Havacılık İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (HAB), savunma, uzay ve havacılık alanında Türkiye'nin "yıldızlar ligi"ne yükselmesini hedefliyor. Bölgede KAAAN, HÜRJET, HÜRKUŞ, ANKA-3, ATAK ve ALTAY gibi kritik projeler üretiliyor. Ekosistem, firmalara lojistik avantaj ve nitelikli iş gücü desteği sunuyor

Ankara Uzay ve Havacılık İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (HAB), Türkiye'nin savunma ve uzay ekosisteminde kritik bir rol üstleniyor. HAB Müdürü Mehmet Nihat Yapıcı, bölgeyi "savunma, uzay ve havacılığın vadisi" olarak tanımlayarak, burada yer alan firmaların birleşerek KAAAN, HÜRJET, HÜRKUŞ, GÖKBAY, ANKA-3, ATAK, ALTAY Tankı, deniz savunma sistemleri, uzay sistemleri ve haberleşme uyduları gibi projeleri oluşturduğunu vurguladı.

2015 yılında Savunma Sanayi-i Başkanlığı (SSB), Ankara Valiliği ve **Ankara Sanayi Odası**'nın katılımıyla kurulan HAB, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın OSB Uygulama Yönetmeliği kapsamında yönetiliyor. Kuruluş, 7 bin 200 hektarlık alanda faaliyet gösterirken, TUSAŞ'ın katılımıyla büyüklüğü 9,5 milyon metrekareye ulaştı. STM'nin tamamen taşınması ve BMC'nin yeni tesis açılışıyla bölge, Türkiye'nin savunma ekosisteminde merkezi bir noktaya dönüştü.

HAB bünyesinde HAVELSAN, ROKETSAN, ASELSAN Net gibi ana şirketlerin yanı sıra alt yüklenici pozisyonundaki KOBİ'ler de faaliyet gösteriyor.

Mehmet Nihat Yapıcı

Yapıcı, bölgede yer almanın belirli kriterleri bulunduğunu ve SSB'nin koyduğu standartlar doğrultusunda firmalara tahsis yapıldığını belirtti. "HAB, büyüme hedefi olan şirketlerin ortak noktası. Burada üretilen bir ürünün 'HAB'da üretilmiştir' ibaresi ona değer katıyor" dedi.

Bölge, teknoloji geliştirme ve AR-GE faaliyetlerini destekleyerek üretime dönüştürmeyi amaçlıyor. Yapıcı, üniversite ve özel

sektör iş birliğinin yanı sıra, üretimin nitelikli şekilde artırılması için kapsamlı çalışmalar yürüttüklerini ifade etti. "Ekosistemimizin doğru kurgulanması için tam gaz çalışıyoruz" dedi.

HAB'da uçtan uca eğitim ve üretim modelleri uygulanıyor. Kurulacak meslek liseleriyle ara eleman yetiştirilecek, kreşten tezgaha kadar tüm sosyal altyapı ve lojistik imkanlar sunulacak. Öğrencilere staj ve ardından mü-

hendis veya teknisyen olarak çalışma fırsatları sağlanacak.

Kadın istihdamına da özel önem verildiğini belirten Yapıcı, sektörde kadın çalışanların üretim süreçlerinde aktif rol aldığını ve bu doğrultuda 400 kişilik kreş binasının devreye alınacağını söyledi. Yapıcı, "Kadınlarımızın işlerini disiplinle ve dikkatle yapması sektörde olumlu yan-ki buluyor ve müşterilerin tercih noktası haline geliyor" dedi.